

Oslo 30.8 2017

## **Høringssvar – ”Med kvalitet som kriterium, gjennomgang av tilskuddsordningen for private høyskoler”**

### **Innledning**

Kunnskapsdepartementet oppnevnte 1. desember 2016 en ekspertgruppe som skulle gjennomgå tilskuddsordningen for private høyskoler. Den 2. juni 2017 kom rapporten ”Med kvalitet som kriterium, gjennomgang av tilskuddsordningen for private høyskoler”.

Norges Dansehøyskole takker for muligheten til å komme med høringssvar til rapporten.

### **Generelle betraktninger**

Ekspertgruppens rapport fokuserer i forlengelse av Stortingsmelding 18 (2014-2015), *Konsentrasjon for kvalitet* og Stortingsmelding 16 (2016-2017), *Kultur for kvalitet*, institusjonsstørrelse som et grunnleggende kriterium for kvalitet. Norges Dansehøyskole ser at konsentrasjon i universitets- og høyskolesektoren kan være fordelaktig for mange utdanninger. Det er imidlertid ikke nødvendigvis tilfellet i forhold til de private kunstutdanningene.

I rapporten vies de private kunstutdanningene svært lite oppmerksomhet, hvilket for oss indikerer at ekspertgruppen ikke skiller mellom kunstutdanninger og annen utdanning. Derfor skal vi i det følgende forsøke å vise at kvantitetstenkingen ikke umiddelbart kan overføres på kunstutdanninger.

Stortingsmelding 18 (2014-2015), *Konsentrasjon for kvalitet*, beskriver sammenslåinger som et virkemiddel for bedre kvalitet:

*Mange utdanningsinstitusjoner tilbyr de samme utdanningene, selv om de hver for seg har relativt små fagmiljøer og sliter med å rekruttere nok studenter. Institusjonene konkurrerer om å rekruttere fagpersonale og studenter, mens sektoren som helhet og den enkelte student ville tjent på samarbeid eller sterkere konsentrasjon og klarere arbeidsdeling.<sup>1</sup>*

Stortingsmelding 16 (2016-2017), *Kultur for kvalitet*, viderefører denne tankegang gjennom en tolkning av Meld. St. 18: ”Meldingen [St. 18] uttrykker klare forventninger om at studieporteføljene skal gjennomgås for å unngå dublerende fagmiljøer og sikre soliditet.”<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Stortingsmelding 18 (2014-2015), p. 26.

<sup>2</sup> Stortingsmelding 16 (2016-2017), p. 96.

Dette gjelder helt sikkert en rekke institusjoner innen for akademia, men det gjelder på ingen måte kunstutdanningene. For eksempel tilbyr *Norges Dansehøyskole* og *Høyskolen for dansekunst* helt ulike utdanninger og henvender sig til vidt forskjellige målgrupper – også i forhold til de statlige danseinstitusjoner. Det samme gjelder *Barratt Due* og *Musikteaterhøgskolen*. De tilbyr også unike utdanninger innen deres fagområder, dvs. det gir ikke mening å tale om ”dublerende fagmiljøer” i relasjon til kunstutdanningene. I den forstand blir premissen for sammenslåing altså ugyldig når det gjelder dem.

En kunstutdanning er ikke curriculumsbasert på samme måte som en akademisk institusjon. En kunstutdanning fordrer kontinuerlig individuell veiledning og tett oppfølging av hver enkelt student. Fokus på den enkelte student og krav til fleksibilitet innebærer at det er grenser for hvor stor en kunstutdanning kan bli og hvor mange studenter den kan ta opp. I en kunstutdanning må den enkelte students talent pleies og formes for å fremme og kultivere det individuelle og originale. Å tale om en stor kunstutdanning er en *contradictio in adjectio*. Et krav om en stor institusjon for kunstutdanning kan resultere i utdanningsfabrikker som produserer homogene og stereotype studenter med lav ansettelsesbarhet – eller ingen kunstutdanninger overhodet, i det minste ikke i privat regi.

Vi forstår, som nevnt ovenfor, at store institusjoner kan være svaret på mange av de spørsmål som i dag stilles til universitets- og høyskolesektoren og til samfunnet i det hele tatt, men blir kvantitetstenkingen normativ blir den som betrakter utfordringene blind. Et eksempel på dette er Meld. St. 18, hvor det ikke reflekteres at også små (kunstneriske) fagmiljøer kan inneholde det som man antar eksklusivt tilhører store (akademiske) fagmiljøer:

*Et hovedmål med sammenslåinger av universiteter og høyskoler er å få mer solide og stabile fagmiljøer som vil heve nivået på utdannings- og forskningskvaliteten. Det er avgjørende at fagmiljøene er av en viss størrelse, at de tåler skiftende konjunkturer, har kapasitet til omstilling, god tilgang på vitenskapelig utstyr og er konkurransedyktige og internasjonalt attraktive. Tilstrekkelig størrelse på miljøet kan gi et mer mangfoldig og kjønnsbalansert arbeids- og læringsmiljø og gir et bedre grunnlag for tverrfaglighet og faglig nyskaping. Det har betydning for å sikre et godt sosialt miljø blant studentene og fremtidig rekruttering. I utdanninger forankret i større fagmiljøer får studentene oppleve undervisere med ulike perspektiver og interesseområder og får dermed innblikk i mangfoldet i fagområdet.<sup>3</sup>*

Innholdet i dette sitat bygger på et arbeidsnotat, *Robuste fagmiljøer. En litteraturgjennomgang*, utarbeidet av Agneta Vabø og Asbjørn Kårstein i 2014.<sup>4</sup> For det første konstateres det i notatet (p. 9) at ” Undersøkelsen og analysen på ingen måte er uttømmende”, dvs. kriteriene, eller kravene om man vil, kunne ha sett annerledes ut med en mer omfattende undersøkelse og en mer uttømmende analyse. For det annet belyser notatet overhodet ikke kunstutdanninger. Det tyder på at bevisstheten om kunstutdanningenes særegenhet sammenliknet med akademiske utdanninger også i forskningen er fraværende. Ikke desto mindre lever kunstutdanningene i Norge faktisk opp til de krav som skisseres (Norges

<sup>3</sup> Stortingsmelding 18 (2014-2015), p. 18.

<sup>4</sup> <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2358896/NIFUarbeidsnotat2014-12.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Dansehøyskole har eksistert i mer en femti år, og det er vel ikke helt urimelig å se det som et eksempel på at vi ”tåler skiftende konjunkturer” og ”har kapasitet til omstilling.”).

I de private kunstutdanninger brukes, som en nødvendig og organisk del av undervisningen, internasjonal spisskompetanse som sammen med fast ansattes kompetanser bidrar til ”tverrfaglighet og faglig nyskaping.” Og det er avgjørende for de private kunstutdanninger at det er en faglig diversitet blant de fast ansatte ”med ulike perspektiver og interesseområder”. Faglig mangfold er m.a.o. fundamental i den private kunstutdanning.

Det er problematisk når man ikke skiller mellom en utdanning innen et kunstnerisk felt og for eksempel en utdanning innen det teknisk-naturvitenskapelige feltet, for da overser man det som er særegent ved kunstutdanningene. Dette problem ligger immanent i Stortingsmelding 18 (2014-2015), *Konsentrasjon for kvalitet*, i Stortingsmelding 16 (2016-2017), *Kultur for kvalitet* og i ”Med kvalitet som kriterium, gjennomgang av tilskuddsordningen for private høyskoler”. Og det er kanskje ikke så merkelig ettersom man i den forskning som kvantitetstanken bygger på åpenbart overser eller ignorerer kunstutdanningene – de finnes tydeligvis ikke på den vitenskapelige horisont og derfor heller på beslutningsfatterens.

Et annet aspekt av denne problematikk er forestillingen om den robuste institusjon. I den akademiske og politiske diskurs har ordet *robust* i flere år fungert som en slags mantra og diskursen forutsetter at for å være robust må man være stor. Denne insisterende fokusering på størrelse som avgjørende kvalitetskategori gjør dels at man har oversett eller ignorert andre måter å bli robust på, dels marginalisert eller fortrent de mindre og små institusjoner (noe som direkte avspeiles i ekspertgruppens sammensetning).

Hvis prioriteten er å styrke akademia og etablere robuste institusjoner burde utgangspunktet da ikke være refleksjoner rundt begrepet robust istedenfor normativ kvantitetstenking? Tenkes det robuste utenfor størrelseskategorier blir det kanskje mulig å se også de små og mindre kunstutdanninger. Og da vil man muligens også kunne se at kunstutdanninger med nødvendighet må være små eller mindre, at dette nettopp er en fundamental forutsetning for å kunne arbeide med kunst i utdanningssammenheng.

Som det forhåpentlig fremgår av ovenstående er vi hverken prinsipielt eller egentlig imot sammenslåinger og store institusjoner. Vi mener at ekspertgruppens rapport rommer mange konstruktive tanker og forslag. Samtidig anser vi at den ikke demonstrerer noen større innsikt i de særlige forhold som gjelder for de private kunstutdanningene. Vi har forståelse for ambisjonen om å bygge færre og større institusjoner, men vi håper også at det finnes forståelse for at den modell kanskje ikke er adekvat når det gjelder (de private) kunstutdanninger. Derfor ønsker vi å inngå i en dialog om hvordan de private kunstutdanninger kan styrkes og oppnå en enda større grad av robusthet via løsninger som ikke kun er kvantitetsbaserte.

### **Konkrete kommentarer**

Vi leser passusen om at institusjonsakkreditering forutsetter en minimumsstørrelse mer som en tanke enn et egentlig forslag, noe som ekspertgruppen nok selv er oppmerksom på: ”Det kan innvendes at kriteriet ikke har oppmerksomhet på kvalitet, men er et rent kvantitativt krav og at institusjonenes resultater på størrelsesindikatorer vil svinge og skape uforutsigbarhet.” (87) Ikke desto mindre vil vi aksentuere at en slik konstruksjon vil umuliggjøre for nye entreprenører å starte en kunstutdanning i fremtiden.


I lyset av den nye studietilsynsforskrift mener vi at ekspertgruppens forslag til krav om institusjonsakkreditering blir litt besynderlig. Hvor NOKUT tidligere skulle evaluere institusjonens system for kvalitetssikring, skal de nå føre tilsyn med *institusjonens samlede kvalitetsarbeid* og institusjonens system for kvalitetssikring erstattes av en *strategi for utdanningskvalitet*. Vi mener at ny studietilsynsforskrift gjør institusjonsakkreditering overflødig, i det minste som absolutt krav.

Norges Dansehøyskole har eksistert i mer enn femti år og demonstrerer vel som sådan at vi er en robust institusjon. Men femti år gir også erfaring og vi er bevisste om at vi – sammen med mange andre – står over for en rekke utfordringer. Derfor vil vi gjerne gå i dialog om hvordan vi kan sikre at studentene får så gode og samfunnsrelevante studietilbud som mulig. Vi er åpne overfor samarbeid i ulike former med andre institusjoner innen kunstfeltet. Slike samarbeider bør imidlertid ikke skje på bekostning av mangfold.

### **Avsluttende bemerkninger**

Vi forstår at fokus i så vel stortingsmeldingene som ekspertgruppens rapport ligger på IKT, digitalisering, programmering osv. Kunnskapsutviklingen akselererer, omstillingsevnen på både arbeidsgiver- og -takerside er avgjørende i dag. Men det finnes også en risiko for at man stirrer seg blind på bestemte områder som man tror skal fungere som nøkler når fremtidens dører skal låses opp. Det finnes en risiko for at kunsten glemmes.

I følge den amerikanske filosof, Susan Neiman, kan man ikke forestille sig et samfunn uten kunst. Kunsten er ikke enkel underholdning som bedøver den kritiske sans hos den enkelte, kunst er et korrektiv til samfunnet og bidrar til at den enkelte besinner seg på sitt liv og det omgivende samfunn. Og kunstneren er, som arkitekten Walter Gropius sa om den ungarske kunstner László Moholy-Nagy, antenne og sendestasjon på en og samme tid. Således er kunsten og kunstneren kanskje mer nødvendig enn noensinne før – som korrektiv og som veiviser. Det er i det perspektiv vi håper at dette svar blir lest.

  
Ann Kristin Norum  
Rektor, NDH

  
Ole Egeberg  
Viserektor